

Sisämarkkinoiden 30-vuotissyntymäpäivät Ruotsin puheenjohtajuuskaudella

TAMMIKUU 2023

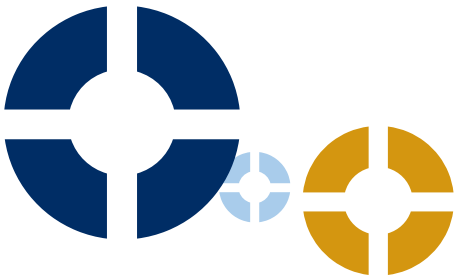

EU-KATSAUS

KESKUS-
KAUPPAKAMARI

SISÄLTÖ

RUOTSIN EU-PUHEENJOHTAJUUS ON SUOMEN KANNALTA	
HYVÄ ASIA.....	4
RUOTSILTA ODOTETAAN AKTIIVISTA KAUPPAPOLITIIKKAA.....	7
ENERGIAKRIISI HALLITSEE EU:N AGENDAA.....	12
KOHTI LAAJEMPAA JA VAHVEMPAA PÄÄSTÖKAUPPAA.....	14
EUROOPAN KILPAILUKYKY KESKIÖSSÄ	16
LIIKENNESEKTORIN SÄÄNTELYSUMALLE EI LOPPUA NÄKYVISSÄ.....	17
LAINSÄÄDÄNTÖRUUVI KIRISTYY VASTUULLISUUDEN SARALLA.....	18
PÖRSSILISTAUTUMISIA HELPOTETAAN	21
EU:N YHTENÄISPATENTTIJÄRJESTELMÄ TULEE VOIMAAN 2023... 22	
YRITYSTEN TULOVEROTUSTA EUROOPASSA KOSKEVA KEHYS ETENEE	25

Lisätietoja:

Päivi Wood
Johtava asiantuntija,
liikenne- ja elinkeinopolitiikka

Lenita Toivakka
Johtaja, kansainväliset asiat

RUOTSIN EU-PUHEENJOHTAJUUS ON SUOMEN KANNALTA HYVÄ ASIA

Ruotsi johtaa puhetta EU:ssa erittäin vaativana aikana. Euroopassa on käynnissä sota ja sen heijastusvaikutukset ovat valtavat. Edellinen puheenjohtajamaa Tshekki luonnehti kauttaan ”sotapuheenjohtajuudeksi” ja samaa termiä on myös käyttänyt Ruotsin poliittinen johto nyt alkavasta kaudestaan.

Ruotsin kolmannen puheenjohtajuuskauden pääteema on ”Turvallisempi, vapaampi ja vihreämpi”. Se pohjautuu neljään peruspilariin, jotka ovat demokraattiset arvot ja oikeusvaltio, turvallisuus ja yhtenäisyys, resilienssi ja kilpailukyky sekä hyvinvointi – vihreä siirtymä ja energiasiirtymä.

Kuva: Robert Lindström

Maimo Henriksson
Suomen suurlähettiläs
Ruotsissa

Demokraattiset arvot ja oikeusvaltio

Euroopan unioni perustuu demokraattisiin arvoihin, jotka luovat pohjan unionin yhteenkuuluvuudelle, yksilön vapauksille, syrjimättömyydelle, taloudellisen tuottavuuden kasvulle sekä EU:n mahdollisuuksille vaikuttaa globaalisti. Tämän vuoksi oikeusvaltioperiaatteen ja perusoikeuksien puolustaminen on olennainen osa Ruotsin puheenjohtajakauden toimintaa. Tämä on ymmärrettävää Ukrainan sodasta johtuen, mutta on huomioitava, että Ruotsi lähtee kaudelle tilanteessa, jossa näitä arvoja haastetaan myös unionin sisältä käsin. Pääministeri Ulf Kristersson onkin todennut, että nyt tarvitaan sekä arvojen lujutusta että pragmaattisuutta konkreettisten ratkaisujen löytämisessä.

Turvallisuus ja yhtenäisyys

Euroopan vaikea turvallisuustilanne raamittaa Ruotsin puheenjohtajakautta. EU:n yhtenäisyys on aivan keskeistä. Yhtenäisyyttä tarvitaan sekä Ukrainan tukemi-

sessä että sanktioista päätettäessä. Ukrainaa täytyy tukea sekä taloudellisesti että sotilaallisesti. Lisäksi Ruotsille on tärkeätä, että tuetaan myös Ukrainan pyrkimyksiä kohti EU-jäsenyyttä. Tämä luonnollisesti edellyttää lisätoimia sekä kansallisella että EU-tasolla. Ruotsi myös katsoo, että unionin ja sen kansalaisten turvallisuuden vahvistamiseksi on rakennettava yhteisymmärrystä vahvan eurooppalaisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan luomiseksi. Tähän yhteistyöhön kuuluvat niin yhteiset toimet Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyksen torjumiseksi kuin EU:n strategisen kompassin ja muiden aloitteiden toimeenpano. Lisäksi jatketaan rajat ylittävän rikollisuuden torjuntaa, mihin Ruotsilla on myös vahva kansallinen intressi.

Resilienssi ja kilpailukyky

Eurooppa elää erittäin haasteellisia taloudellisia aikoja. Korkea inflaatio, vakava energiakriisi sekä nopeasti nousevat korot jarruttavat kulutusta, investointeja ja tuotantoa. Kaikilla jäsenvaltioilla on kova paine hallita kotitalouksiin ja yritys- siin kohdistuvia seurauksia. Ruotsi aikoo työskennellä EU:n yhteenkuuluvuuden eteen ja varmistaa, että jo olemassa olevia EU-instrumentteja hyödynnetään tehokkaasti. Ruotsi näkee Euroopan vahvuuden, resilienssin ja globaalin aseman tärkeimpänä fundamenttina talouden. Ukrainan tukeminen on läpileikkaava prioriteetti kauppasioissa. Sen lisäksi muita painopisteitä ovat transatlanttinen kauppasuhte, avoin sääntöpohjainen kauppa sekä EU:n kauppasopimusten edistäminen. Suomen näkökulmasta Ruotsi on perinteisesti ollut Suomen läheisin saman mielinen kumppani kauppapolitiikassa ja voimakas vapaan kaupan ja EU:n sisämarkkinoiden puolestapuhuja. Ruotsi haluaakin juhlistaa EU:n sisämarkkinoiden 30-vuotisjuhlavuotta. Myös WTO-reformi on Ruotsin prioriteetti.

Hyvinvointi – vihreä siirtymä ja energiasiirtymä

Ruotsi jatkaa työskentelyä korkeiden ja epävakaiden energian hintojen hillitsemiseksi sekä energiamarkkinoiden pitkän aikavälin uudistamiseksi. Ruotsi katsoo, että globaali ilmastohaaste edellyttää globaaleja toimia. Euroopan on näytettävä esimerkkiä asettamalla korkeita ilmastotavoitteita, jotka samalla edistävät sekä kasvua että kilpailukykyä. Ruotsi edistää Fit for 55 -ilmastopakettia sekä vauhdittaa unionin irrottautumista fossiilienergiasta. Eurooppalaiset yritykset johtavat jo nyt vihreää siirtymää ja ne raivaavat tietä kohti kiertotaloutta. Siirtyminen resurssitehokkaaseen, fossiilivapaaseen tulevaisuuteen vaatii kuitenkin merkittäviä investointeja innovatiivisille toimialoille. Ruotsi haluaa tehdä työtä sen eteen,

että EU:n politiikat ja säännöstö toimivat parhaalla mahdollisella tavalla. Näin saadaan houkuteltua vihreitä investointeja EU:n alueelle.

Suomen kannalta tärkeimmän ja läheisimmän kumppanimme EU-puheenjohtajuus on hyvä asia. Näemme asiat hyvin samankaltaisina ja arvomaailmamme ovat yhteneväiset. Ruotsin taholta Suomelta toivotaankin aktiivista roolia ja suoranaista vetoapua koko puheenjohtajakauden ajan. Tämä sopii hyvin sen ajatuksen kanssa, että kaikilla suomalaisilla toimijoilla tulisi olla luonteva ruotsalainen vastinpari. Yhdessä olemme entistä vahvempia turbulentissa maailmassa.

RUOTSILTA ODOTETAAN AKTIIVISTA KAUPPAPOLITIIKKAA

Ruotsin EU-puheenjohtajuus ajoittuu kaup-
papoliittisesti tärkeään ajankohtaan. Maa-
ilmankauppaa järjestellään nyt uusiksi.
Kauppapolitiikka on tiiviisti kietoutunut niin
turvallisuus- kuin ulkopolitiikkaan.

Ruotsi on asettanut puheenjohtajuuskautensa
keskeiseksi tavoitteeksi aiempaa aktiivisemman
EU:n kauppapolitiikan. Aktiivisuuden lisäämi-
selle onkin tarvetta. Ruotsin kauppapoliittisia
painopisteitä ovat EU:n kilpailukyvyyn vahvis-
taminen, vapaakaupan sekä avoimen sääntö-
pohjaisen kaupan edistäminen sekä transat-
lanttisten kauppasuhteiden tiivistäminen. Ruotsi
korostaa pj-kaudellaan myös eurooppalaisten yritysten kykyä luoda kasvua
edistämällä vihreää siirtymää.

Maailmankauppa hakee nyt monella tapaa uutta järjestystä. Globalisaatio hi-
dastuu, kauppasopimukset alueellistuvat, teknologiakilpailu Yhdysvaltojen ja
Kiinan välillä kiihtyy, blokit vahvistuvat ja vastakkainasettelu kiristyy. Venäjän
hyökkäyssota Ukrainassa vahvistaa jännitteitä. EU:n on pidettävä puolensa
kauppapolitiikan uudelleenjärjestäytymisessä.

Turvallisuus- ja kauppapoliittisten jännitteiden keskellä korostuu samanmie-
listen maiden kumppanuus. Yritysten liiketoimintaan kohdistuvat riskit ovat
pienempiä niissä maissa, jotka jakavat saman arvopohjan ja demokraattiset
tavoitteet EU:n kanssa.

Lenita Toivakka
Johtaja, kansainväliset asiat

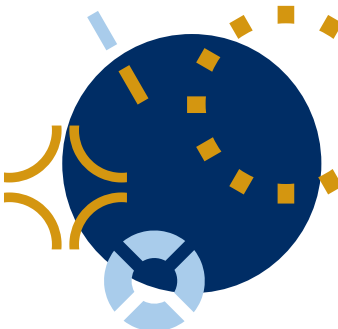
Transatlanttisten kauppasuhteiden vahvistaminen on keskeinen tavoite

EU:n ja Yhdysvaltojen yhtenäinen tuki Ukrainalle on tiivistänyt transatlanttista kumppanuutta. Tätä kumppanuutta halutaan myös Ruotsin puheenjohtajuuskaudella vahvistaa. On tärkeää, että transatlanttinen blokki ei heikennä itsensä kasvattamalla kauppapoliittista jännitettä ja lisäämällä sisäistä kilpailua.

EU:n ja Yhdysvaltain Kauppa- ja teknologianeuvoston (TTC) tavoitteena on tiivistää kumppanuutta kaupan ja teknologian alueilla sekä löytää ratkaisuja kansainvälisen kaupan toimintaympäristön haasteisiin. Neuvoston työ on lähtenyt hitaasti liikkeelle ja konkreettiset tulokset ovat olleet tähän asti vähäisiä. Loppuvuonna neuvoston asialistalla oli EU:n ja Yhdysvaltojen kauppasuhteita hiertänyt Inflation Reduction Act (IRA). Se on Yhdysvaltain valtava tukipaketti yrityksille ja kotitalouksille ilmastoystävällisen teknologian käyttöönoton edistämiseksi.

EU:ssa tukipaketti koetaan kasvavana protektionismina. Paketti tarjoaa kannusteita kotimaisille toimijoille päästöjen vähentämiseen ja uusiutuvan energian kasvattamiseen. Tukitoimet rajataan koskemaan Yhdysvalloissa, Kanadassa ja Meksikossa valmistettavia ilmastoystävällisiä ratkaisuja. Yhdysvaltain IRA-tuet kohdistuvat vain tietyille sektoreille ja ajoittuvat kahdeksan vuoden jaksolle.

EU-maat ovat huolissaan eurooppalaisten yritysten sivuuttamisesta, kun yhdysvaltalaisia yrityksiä tuetaan miljardien tukipaketilla ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä. Potentiaalinen riski on olemassa, mutta samaan aikaan on huomioitava, että myös EU tukee jäsenmaiden siirtymistä kohti vähähiilistä, resurssitehokkaampaa ja kestävämpää taloutta

Tärkeää on, että Ruotsin puheenjohtajakaudella EU ja Yhdysvallat hakevat ratkaisua hiertäneeseen kauppakiistaan ja tiivistävät yhteistyötään kauppaa helpottavien sitoumusten solmimiseksi. Tärkeää on myös, että vihreä siirtymä etenee ja ilmastotavoitteita edistetään yhdessä.

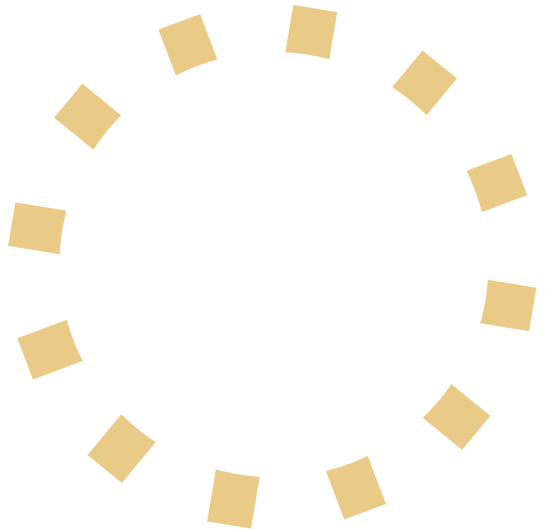

Ruotsi korostaa puheenjohtajakaudellaan EU:n yhtenäisyyden tärkeyttä. Yhtenäisyyttä tarvitaan niin Ukrainan tukemisessa kuin transatlanttisessa yhteistyössä. Seuraava Kauppa- ja teknologianeuvoston kokous on suunniteltu pidettäväksi Ruotsin pj-kaudella toukokuussa Luulajassa.

Kiina-riippuvuus huolestuttaa

Jännitteinen geopoliittinen tilanne on kasvattanut yrityksissä huolta tuotanto- ja arvoketjuista ja liiallisesta Kiina-riippuvuudesta. Keskuskauppakamarin kyselyn (11/2022) mukaan suomalaiset yritykset tarkastelevat kriittisesti tuotanto- ja arvoketjujaan ja työ niiden monipuolistamiseksi on aloitettu. 45 prosenttia niistä yrityksistä, joilla on liiketoiminnan kannalta kriittistä Kiina-riippuvuutta, kertovat vähentäneensä tai olevan aikeissa vähentää Kiina-riippuvuutta.

EU:n ja Kiinan suhteet ovat viilentyneet. Arvot ovat törmäyskurssilla ja liiketoimintaympäristössä tapahtuneet muutokset huolestuttavat eurooppalaisia yrityksiä. EU:n näkökulmasta Kiina on samaan aikaan sekä kauppakumppani että järjestelmätason haastaja. Yhteydenpitoa ja yhteistä agendaa on koko ajan vähemmän. Kiinan avautuminen pitkän koronaeristyksen jälkeen avaa uusia mahdollisuuksia säännöllisemmän keskustelun käynnistämiseksi. Molemminpuolisen ymmärryksen lisäämiseksi tarvitaan aktiivista keskustelua. Ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan Kiinan ja EU:n yhteistyötä.

Ukrainan tuen jatkuminen on tärkeää

Ruotsin puheenjohtajakaudella keskeistä on Ukrainan tukeminen sekä taloudellisesti että sotilaallisesti.

EU on asettanut Venäjää vastaan jo yhdeksän pakotepakettia. Ne heikentävät Venäjän talouden perustaa ja kykyä käydä sotaa. EU-maat tukevat jatkuvasti kiristyviä Venäjä-pakotteita, koska ymmärretään, että Venäjä tuhoaa aggressiivisesti maata, joka ei hyökkää vaan puolustautuu Venäjän hyökkäystä vastaan. Eurooppalaiset yritykset ovat pääosin poistuneet Venäjältä. Suomalaiset yritykset ovat poistuneet kuuliaisimmin ja ovat erittäin sitoutuneita pakotteisiin.

Yritysten näkökulmasta on tärkeää noudattaa vientikaupassa erityistä huolellisuutta. On varmistettava mitä myydään ja kenelle myydään. Pakotteiden kiertoa yritetään kolmansien maiden kautta. EU on kieltänyt tahallisen pakotteiden kiertämisen.

Vapaakauppasopimukset etenevät Ruotsin pj-kaudella

Haastavassa geopoliittisessa tilanteessa yritykset tarvitsevat EU:lta vahvaa kauppapolitiikkaa vahvistamaan kilpailukykyä, poistamaan kaupan esteitä ja avaamaan ovia uusille markkinoille.

EU on solminut yli 40 vapaakauppasopimusta, yhteensä 80 maan kanssa. Viimeisimmät on saatu päätökseen Uuden-Seelannin ja Chilen kanssa. Yhteensä EU:n solminat vapaakauppasopimukset kattavat noin 40 prosenttia alueen kaupasta kolmansien maiden kanssa. Tarve uusille vapaakauppasopimuksille jännitteisessä maailmassa on suuri. Kauppasopimusten avulla luodaan kumpuunutta sekä rakenteita luotettaville tuotanto- ja arvoketjuille. Venäjän sota ja suurvaltajännitteet lisäävät alueellisten kauppajärjestelyjen tärkeyttä ja toimitusketjujen kriisinkestävyyttä. Myös yhteisiä arvoja ja kestävä kehitystä puolustetaan kauppasopimusten avulla.

Ruotsin puheenjohtajuuskaudella on odotettavissa pysähdyksissä olleiden ja keskeneräisten vapaakauppasopimusten edistämistä. Kuluvana vuonna aloitetaan neuvottelut ainakin Intian ja Indonesian kanssa sekä saatetaan loppuun neuvottelut Australian ja Meksikon kanssa.

ENERGIAKRIISI HALLITSEE EU:N AGENDAA

Venäjän sodan käynnistämä energiakriisi on hallinnut EU:n päätöksentekoa lähes vuoden. Tšekki päätti joulukuussa puheenjohtajakautensa EU:n energianeuvostossa jakamalla huppareita, joissa luki ”We will convene as many energy councils as necessary”. Tämä kiteyttää syksyn, johon kuului lukuisia ylimääräisiä energianeuvoston kokouksia kriisitoimien käsittelyä varten.

Päätöksenteon tahti onkin ollut hengästyttävä. EU on päättänyt muun muassa kaasun varastoinnista ja sitovista säästötavoitteista, sähkön tuottokatosta ja fossiilienergian solidaarisuusmaksuista. Vuoden viimeisessä kokouksessa ministerit sopivat kiistellystä kaasun hintakatosta, kaasun yhteisöstoista ja energiainvestointien luvituksen nopeuttamisesta.

Päätetty kaasun hintakatto astuu voimaan, jos hinta ylittää 180 euroa megawattitunnilta kolmena päivänä ja on samaan aikaan vähintään 35 euroa maailmanmarkkinahintoja kalliimpi. Hintakaton kritikit Saksa ja Alankomaat ovat huolissaan, että se voi rajoittaa LNG:n tuontia Eurooppaan. Myös kaasun tuojat kuten Algeria ovat arvostelleet päätöstä.

Markkinoilla tilanne on toistaiseksi rauhallinen, sillä tammikuussa kaasun hinta putosi sotaa edeltävälle tasolle noin 70 euroon. Eurooppa on selvinnyt alkutalvesta pelättyä paremmin täysien kaasuväestöjen, onnistuneiden LNG-hankintojen ja leutojen kielten ansiosta. Hintakaton lukemissa kaasu oli viimeksi syyskuussa.

Luvituksen nopeutuksen taustalla on tarve vahvistaa Euroopan energiaomavaraisuutta. Hidas luvitus on uusien investointien pullonkaula. Neuvoston asetuksessa aurinkopaneelien, lämpöpumppujen ja uusiutuvan energian voimalaitosten päivityshankkeiden lupamenettelyille asetetaan määräajat. Esimerkiksi aurinkopaneelien ja maalämpöpumppujen lupakäsittely ei saisi kestää yli kolmea kuukautta.

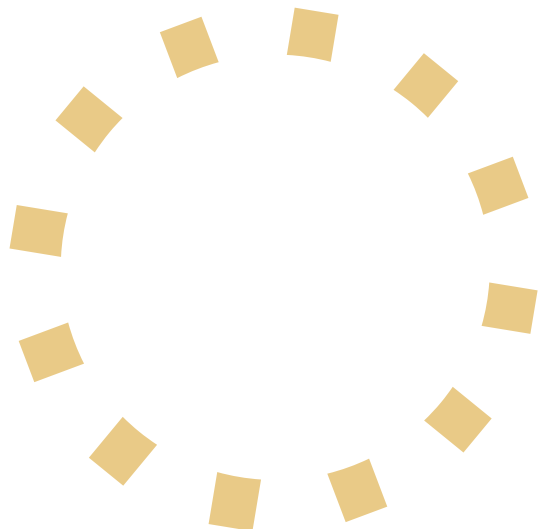

Teppo Säkinen
Elinkeino- ja ilmastoasian-
tuntija

Loppuvuodesta astui voimaan myös toistaiseksi järein EU:n Venäjään kohdistuvista energiapakotteista. Raakaöljyn merikuljetukset Venäjältä EU:hun kiellettiin joulukuussa ja helmikuusta kielto ulottuu myös öljyjalosteisiin. Kielto kattaa 90 prosenttia Venäjän öljytuonnista Eurooppaan, joten se katkaisee merkittävän rahavirran Venäjälle. Lisäksi EU asetti venäläiselle öljylle hintakaton ja rajoitti EU-maihin rekisteröityjen alusten käyttöä venäläisen öljyn merikuljetuksissa kolmansiin maihin.

Ruotsin puheenjohtajakaudella energianeuvoston nuijaan tarttuu tuore elinkeino- ja energiaministeri, kristillisdemokraattien puheenjohtaja Ebba Busch. Keväällä neuvosto saa pöydälle raskaan paketin, sillä komissio antaa esityksen sähkömarkkinamallin uudistamisesta. Komission valmistelua ajaa tavoite leikata sähkön hintaa. Riskinä on, että malli heikentää kannusteita investoida uuteen energiantuotantoon.

Vaikka Eurooppa näyttää selviävän kuluvasta talvesta, seuraava talvi voi kansainvälisen energijärjestö IEA:n mukaan osoittautua paljon vaikeammaksi. Venäläistä kaasua ei ole enää juuri käytettävissä kaasuvarastojen täyttämiseksi, ja Kiinan koronarajoitusten purkamisen voi nostaa LNG:n kysyntää Aasiassa. Energiakiiri pysynee siis EU:n agendalla koko vuoden 2023.

KOHTI LAAJEMPAA JA VAHVEMPAA PÄÄSTÖKAUPPAA

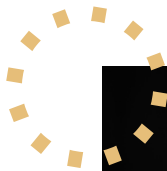
Euroopan komission heinäkuussa 2021 julkaiseman EU:n ilmastopakettin, Fit for 55, käsittely on edennyt mallikkaasti huolimatta Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaan. Edeltävä puheenjohtajamaa Tshekki johdatti neuvottelut lähestulkoon loppuun usean Fit for 55-pakettiin kuuluvan lainsäädäntöehdotuksen osalta.

Päästökauppa EU:n ilmastopolitiikan voimakaimpana työkaluna vahvistuu entisestään, kun joulukuussa päättyneellä Tshekin puheenjohtajuuskaudella Euroopan jäsenmaat, parlamentti ja komissio saavuttivat alustavan sovun päästökaupan uudistamisesta.

Olemassa olevaa päästökauppaa kiristetään suurten teollisuus- ja energiantuotantolaitosten osalta. Lisäksi siihen tuodaan meriliikenteen päästöt ja päästökauppaa vakauttavaa markkinavarauksenantoa vahvistetaan. Päästökaton vuosittaista leikkausta kiristetään ja siihen kohdistetaan myös kaksi kertaleikkausta, vuosina 2024 ja 2026. Merkittävänä muutoksena on olemassa olevan päästökaupan ilmaisaon poistuminen hiilirajamekanismin suojassa olevilta sektoreilta vuosien 2026 ja 2034 aikana.

Meriliikenteen osalta yli 500 GT alusten päästöt tulevat mukaan päästökauppaan, EU:n sisäiset matkat kokonaisuudessaan ja EU:n ulkopuolelle suuntautuvien matkojen päästöistä mukaan lasketaan puolet.

Rakennusten erillislämmitys ja tieliikenteen päästökauppa ovat kokonaan uusi mekanismi, johon liittyy myös vahvasti sosiaalirahasto. Rakennusten

Päivi Wood
Johtava liikenne ja elinkeinoasiantuntija

erillislämmitys ja tieliikenteen päästökauppa kohdistuu polttoaineen jakelijoihin ja kattaa käytettävien polttoaineiden hiilidioksidipäästöt.

Uuden sosiaalirahaston tarkoituksena on lieventää tieliikenteen ja rakennusten erillislämmityksen päästökaupasta aiheutuvia kustannuksia. Rahasto on osa EU:n budjettia ja sitä rahoitetaan päästökaupan huutokauppatuloilla. Rahaston katoksi on sovittu 65 miljardia euroa vuosien 2026–2032 aikana. Päästöoikeuksien huutokaupan on tarkoitus käynnistyä vuonna 2027. Jäsenmaille kuitenkin jätettiin mahdollisuus olla soveltamatta tieliikenteen ja rakennusten erillislämmityksen päästökauppaa vuoden 2030 loppuun, mikäli käytössä on hiilidioksidivero osana polttoaineen hintaa ja sen taso ylittää päästöoikeuden keskimääräisen hinnan.

EUROOPAN KILPAILUKYKY KESKIÖSSÄ

EU:n sisämarkkinat täyttävät 30 vuotta tänä vuonna, Ruotsin puheenjohtajuuskaudella EU:n kilpailukykyyn vahvistaminen on keskeinen osa agendaa, jota värittää pandemiasta toipumisen lisäksi sota Euroopassa.

Venäjän hyökkäys Ukrainaun, inflaatio ja energiakriisi haastavat osaltaan myös eurooppalaista yrityskenttää. Ruotsin puheenjohtajuuskaudella joudutaan tasapainottelemaan kriisiaikojen tukitoimenpiteiden ja keinojen sekä tasapuolisen kilpailuasetelman välillä. Pandemia-aikana käyttöönotetut taloudelliset tukitoimet saivat suoraa jatkoa Venäjän aloitettua hyökkäyssodan Ukrainaun. Kriisaikana käyttöönotettujen tukikeinojen riskinä on se, että niistä muodostuu ”uusi normaali”, jossa isot jäsenmaat hyötyvät ja Suomen kaltaiset pienet jäsenmaat häviävät.

Vihreän siirtymän ja kestäväen kasvun sekä taloudellisen toipumisen kiihdyttäminen vaatii ennakoitavaa toimintaympäristöä yrityksille. Puheenjohtajamaa Ruotsi on linjannut, että EU:n kilpailukykyä ei kasvateta sääntelytaakkaa kasvattamalla. Ruotsin tavoitteena onkin omalla puheenjohtajuuskaudellaan korostaa pitkäjänteistä ja ennustettavaa lainsäädäntöä, joka mahdollistaa EU:n suuremman roolin digiasioissa sekä tukee tehokasta kilpailua. Sisämarkkinoiden hätäinstrumentin osalta neuvottelut jatkuvat Ruotsin kaudella. Agendalla huomiota saa myös sirusäännös.

Lisätietoja

Johtava liikenne ja elinkeinoasiantuntija Päivi Wood

LIIKENNESEKTORIN SÄÄNTELY- SUMALLE EI LOPPUA NÄKYVISSÄ

EU:n ilmastopakettien, Fit for 55, neuvotteluiden loppunsaattaminen on isossa roolissa liikennesektorilla. Liikenteen lainsäädäntötyö ei kuitenkaan rajoitu ilmastopakettiin, vaan tehtävää riittää muillakin alueilla. Ruotsi jatkaa myös edellisen puheenjohtajan viitoittamalla tiellä, eurooppalaisia liikenneverkkoja koskevia neuvotteluita tullaan edistämään. Toimivat lentoliikennemarkkinat ovat merkittävyyksellisiä Euroopan ja sen eri alueiden saavutettavuudelle. Ruotsin kaudella on odotettavissa uusia lainsäädäntöehdotuksia Euroopan komissiolta lentoliikennemarkkinoiden tukemiseksi ja ilmailun resilienssin vahvistamiseksi. Meriliikenteen osalta Ruotsi aloittaa neuvottelut merenkulun turvallisuuspaketista.

Ruotsin kauden aikana myös odotetaan useita uusia lainsäädäntöehdotuksia. Euroopan komission tarkoituksena on tämän vuoden alkupuoliskolla julkaista lainsäädäntöpaketti koskien rahtiliikenteen viherryttämistä.

Lisätietoja
Johtava liikenne ja elinkeinoasiantuntija Päivi Wood

LAINSÄÄDÄNTÖRUUVI KIRISTYY VASTUULLISUUDEN SARALLA

Vastuullisuuden saralla on pitkään toimitu vapaaehtoisten viitekehysten varassa. Toiveena on ollut, että ne kirittävät yrityksiä kestävämmän liiketoiminnan rakentamisessa laajassa rintamassa. Vaikka meillä on useita edelläkävijäyrityksiä, iso joukko yrityksiä on kuitenkin jäänyt lähtötelineisiin. Tämän vuoksi lainsäädäntöruuvi on kiristymässä myös vastuullisuuden saralla.

Tällä hetkellä Euroopan unionissa (EU) on vireillä useita vastuullisuussäätelyn hankkeita ja alalla puhutaankin sääntelytsunamista. Tässä tekstissä keskitytään kolmeen keskeiseen vireillä olevaan vastuullisuussäätelyaloitteeseen.

Anne Vanhala
Vastuullisuusasiantuntija

Velvollisuus vastuullisuusraportointiin laajenee ja täsmentyy

Euroopan parlamentti hyväksyi marraskuussa 2022 kestävyysraportointidirektiivin, joka vie pakollisen vastuullisuusraportoinnin uudelle tasolle. Uudistuksen myötä vastuullisuusraportoinnin soveltamisala laajenee, raportin tietosisällöt täsmentyvät ja raportin varmennus tulee pakolliseksi. Jatkossa kestävyysraportointi onkin pakollista kaikille suuryrityksille ja kaikille listatuille pienille ja keskisuurille yrityksille (ei kuitenkaan mikroyrityksille). Raportoinnin täsmällistä sisältöä saamme odottaa kesään 2023 asti, jolloin uudet kestävyysstandardit julkaistaan. Raportointiuudistus tulee portaittain voimaan niin, että suuret yritykset raportoivat uusien sääntöjen mukaan ensimmäistä kertaa vuonna 2025 (sisältäen 2024 toiminnan).

Yritysvastuudirektiivi pureutuu yrityksen vastuullisen toiminnan varmistaviin prosesseihin

Yritysten kestäväää toimintaa koskeva huolellisuusvelvoite eli niin sanottu yritysvastuudirektiivi asettaa yrityksille huolellisuusvelvollisuuden koskien ihmisoikeuksia ja ympäristönsuojelua. Direktiiviehdotus koskee isompia yrityksiä eli yli 500 henkilöä työllistäviä ja yli 150 miljoonan liikevaihdon yrityksiä. Soveltamisalaan kuuluisi myös astetta pienemmät yritykset eli yli 250 henkilöä työllistävät ja yli 40 miljoonan liikevaihdon yritykset ehdotuksessa mainituilla riskitoimialoilla (tekstiiliteollisuus, maatalous ja elintarvikkeet, kaivannaisteollisuus). Tämän aloitteen osalta on keskeistä huomata, että se vaatii yrityksiltä prosesseja ja aktiivista toimintaa ihmisoikeuksien ja ympäristön suojelemiseksi pelkän raportoinnin sijaan. Direktiiviehdotus on tätä kirjoittaessa vielä valmistelussa, joten lopullinen sisältö selvinnee vasta vuoden 2023 aikana.

Pakkotyöllä tuotettujen tuotteiden kielto velvoittaa kaikkia talouden toimijoita

Euroopan komissio antoi syyskuussa 2022 asetusluonnoksen pakkotyöllä tuotettujen tuotteiden markkinoille asettamisen kiellosta. Asetusluonnos täydentää edellä mainittua yritysvastuudirektiiviä ja pureutuu pakkotyön aiheuttamaan globaaliin ongelmaan. Pakkotyön piirissä on arviolta 27,6 miljoonaa ihmistä globaalisti. Asetusluonnos koskee kaikkia talouden toimijoita eli tältä osin poikkeaa muista yritysvastuun lainsäädäntöaloitteista,

jotka tyypillisesti soveltuvat välittömästi suurempiin yrityksiin. Kielto koskee niin EU:ssa kuin EU:n ulkopuolella tuotettuja tuotteita. Tämäkin aloite on tätä kirjoittaessa vielä valmistelussa ja lopullinen sisältö selvinnee vuoden 2023 aikana.

Yritysten kannattaa seurata vastuullisuussääntelyaloitteita ja selvittää niiden vaikutukset yritystoimintaan hyvissä ajoin. Vaikka useimmat aloitteet velvoittavat suoraan vain suurempia yrityksiä, ne ulottavat vaikutuksensa usein myös pienempiin yrityksiin arvoketjujen kautta.

PÖRSSILISTAUTUMISIA HELPOTETAAN

Komissio julkaisi joulukuussa ehdotuksensa pääomamarkkinoiden houkuttelevuuden lisäämiseksi sekä pienten ja keskisuurten yritysten listautumisten helpottamiseksi. Ehdotus on osa pääomamarkkinaunionia koskevaa komission toimintasuunnitelmaa. Ehdotusten tavoitteena on helpottaa rahoituksen hankintaa pääomamarkkinoilta ja siten monipuolistaa yritysten rahoituskanavia.

Komissio ehdottaa muutettavaksi markkinoiden väärinkäyttöasetusta muun muassa sisäpiiritiedon julkistamisvelvollisuuden (ns. jatkuva tiedonantovelvollisuus), sisäpiirilueteloiden ylläpitämisen sekä johtohenkilöiden liiketoimien ilmoitusvelvollisuuden osalta. Myös tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnistä määrättäviä sanktioita ehdotetaan lievennettäväksi.

Myös listautumisen yhteydessä laadittavan esitteen sisältövaatimuksia ehdotetaan kevennettäväksi sekä poikkeuksia esitteen laatimisvelvollisuudesta laajennettavaksi. Lisäksi komissio ehdottaa sääntelyä moniääniosakkeiden sallimisesta PK-yritysten kasvumarkkinalla. Suomessa moniääniosakkeet on sallittu jo nykyisin, eikä ehdotuksella odoteta tältä osin olevan vaikutusta Suomen lainsäädäntöön.

Neuvottelut komission ehdotuksista on määrä aloittaa alkuvuodesta. Neuvoston puheenjohtajavaltio Ruotsi pyrkii oman puheenjohtajuuskautensa aikana edistämään avointa ja kilpailukykyistä pääomamarkkinaunionia sisämarkkinoiden vahvistamiseksi sekä vihreän siirtymän vauhdittamiseksi.

Ville Kajala

Johtava asiantuntija, yhtiö- ja arvopaperimarkkina-oikeus

EU:N YHTENÄISPATENTTIJÄRJESTELMÄ TULEE VOIMAAN 2023

Eurooppaan ollaan saamassa uusi yhtenäispatenttijärjestelmä, jonka odotetaan tulevan voimaan kesäkuussa. Uusi eurooppalainen patenttijärjestelmä on merkittävin muutos mitä alalla on tapahtunut vuosikymmeniin. Taustalla on aito tarve turvata eurooppalaisten yritysten kilpailukyky, erityisesti suhteessa Yhdysvaltoihin ja Kiinaan.

Yhtenäispatentin avulla on mahdollista yhdellä hakemuksella suojata keksintö kaikissa mukaan liittyneissä EU-maissa. Uusi eurooppalainen patentointijärjestelmä tulee olemaan suomalaisille yrityksille tärkeä, sillä maamme on väkilukuun suhteutettuna yksi maailman patentti-intensiivisemmistä valtioista. Ottaen huomioon sen, että kotimaisista yrityksistä yli 95 prosenttia on pieniä tai keskisuuria, on Suomen kilpailukyvyn kannalta tärkeää, että kooltaan pienemmilläkin yrityksillä on tosiasiallinen mahdollisuus suojata ja puolustaa keksintöjään sisämarkkinoilla.

Uuden eurooppalaisen patenttijärjestelmän synnyttäminen on ollut hidasta, voisi sanoa jopa tuskaista, sillä sitä on yritetty saada aikaan lähes viisikymmentä vuotta. Erilaiset EU-patenttiin tähdänneet hankkeet eivät tähän asti ole onnistuneet. Nyt uuden yhtenäispatenttijärjestelmän väliaikainen soveltaminen on kuitenkin käynnissä. Järjestelmä tulee voimaan kaikissa niissä EU-maissa, jotka ovat ratifioineet uutta yhdistettyä patenttitoimioistuinta koskevan kansainvälisen sopimuksen ja sen seurauksena soveltavat yhtenäispatenttia koskevia EU-asetuksia. Tällä hetkellä mukaan on liittynyt 16 EU-maata, joista Suomi ratifioi tarvittavat sopimukset jo 2015.

Minna Aalto-Setälä

Johtava asiantuntija, IPR ja digitalisaatio

Uusi yhtenäispatentti luo kolmannen vaihtoehdon

EU:n uusi patenttijärjestelmä muodostuu yhtenäispatentin (Unitary patent) lisäksi myös yhdistetystä patenttituomioistuimesta (Unified Patent Court, UPC). Uudessa järjestelmässä patentin saa voimaan mukana olevissa EU-maissa yhdellä hakemuksella ja yhdellä maksulla. Tämä on parannus nykyjärjestelmään nähden, sillä nyt jokaiseen mukana olevaan maahan on haettava erillinen patenttisuojaja. Tällä hetkellä patenttisuojaja on mahdollista saada voimaan EU-maissa joko kansallisella hakemuksella tai perinteisen eurooppapatentin kautta. Perinteisen eurooppapatentin hakeminen ei muutu, sillä sitä haetaan jatkossakin Euroopan patenttivirastosta, eli EPO:sta. Nykyisin EPO:n kautta myönnettävä perinteinen eurooppapatentti pitää vielä saattaa erikseen voimaan kussakin halutussa sopimusvaltiossa.

Kun uusi järjestelmä tulee voimaan, EPO voi hakemuksesta myöntää eurooppapatenttina haetulle keksinnölle yhtenäisen vaikutuksen kaikkien mukaan liittyneiden EU-maiden alueella. Tällöin on siis kyse yhtenäispatentista. Uuteen järjestelmään kuuluu olennaisena osana yhdistetty patenttituomioistuin, joka ratkaisee sekä perinteisiä eurooppapatentteja että uusia yhtenäispatentteja koskevia riitoja. Uudella patenttituomioistuimella on yksinomainen toimivalta. Tästä seuraa se, että jos yhtenäispatentista aiheutuu erimielisyyksiä, riidat ratkaistaan keskitetysti yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. Se käsittelee uusiin yhtenäispatentteihin liittyvien erimielisyyksien lisäksi myös perinteisiä eurooppapatentteja koskevia riitoja.

Jatkossa enää tarvita useissa eri EU-maissa käytäviä, samaa keksintöä koskevia päällekkäisiä oikeudenkäyntejä. On oletettavaa, että uuden tuomioistuimen ratkaisuilla tulee olemaan Euroopassa yhtenäistävä vaikutus patenteja koskevaan oikeuskäytäntöön. Kannattaa huomioida, että jos patentinhaltija häviää erimielisyyden yhdistetyssä patenttituomioistuimessa, ulottuu tuomion vaikutus kaikkiin järjestelmään liittyneisiin maihin.

Miten muutos vaikuttaa yrityksiin?

Ennen uuden järjestelmän käynnistymistä perinteisten eurooppapatenttien haltijoiden on ratkaistava, tulevatko niiden suojatut keksinnöt mukaan uuteen järjestelmään. Parhaillaan meneillä oleva väliaikainen soveltaminen päättyy, kun jäsenvaltioiden sopima ”ankkurivaltiona” toimiva Saksa tallettaa UPC-sopimuksen ratifiointikirjan, mikä käynnistää sopimuksen voimaantulon ja määrittää

aloituspäivän koko järjestelmälle. Ennen uuden järjestelmän käynnistymistä on noin kolmen kuukauden sunrise-aika, jolloin voi ilmoittaa, ettei oma perinteinen eurooppapatentti tai -hakemus tule järjestelmään mukaan (ns. opt-out).

Kun ensi kesänä uusi yhtenäispatenttijärjestelmä on yritysten käytettävissä, on todennäköistä, että Suomessa voimassa olevien patenttien määrä kasvaa. Tämä voi rajoittaa erityisesti kotimarkkinoilla toimivien yritysten toimintavapautta. Yritysten tulee olla hereillä ja pitää huolta siitä, etteivät omat tuotteet tai palvelut loukkaa jonkun muun toimijan voimassa olevia patenteja. On mahdollista, että riski joutua osalliseksi patenttiriitaan kasvaa.

Parhaassa tapauksessa yhtenäispatentista voi muodostua toimiva vaihtoehto, kun patentinhakija miettii itselleen kustannuksiltaan tehokasta ja hyvää tapaa suojata tuotteensa ja palvelunsa. Yhtenäispatentilta toivotaan paljon talouskasvun ja sisämarkkinan toimivuuden näkökulmasta. Sillä kun sota ja korona vihdoin hellittävät, kilpailu markkinoilla kiristyy entisestään.

YRITYSTEN TULOVEROTUSTA EUROOPASSA KOSKEVA KEHYS ETENEES

Komissio julkisti toukokuussa 2021 näkemyksensä yritysten tuloverotusta Euroopassa koskevaksi kehukseksi (BEFIT). Viime syksynä avattiin BEFIT-kehuksen yksityiskohtia koskeva julkinen kuuleminen, joka oli auki 5.1.2023 saakka.

BEFIT-kehys muistuttaa merkittävästi komission aiempaa CCCTB-hanketta. BEFIT-kehyksessä EU-alueelle sijoittautuneiden konserniyhtiöiden voitot konsolidoitaisiin yhdeksi veropohjaksi. Veropohja jaettaisiin jäsenvaltioille tietyn kaavan avulla, minkä jälkeen jäsenvaltiot perisivät verot kansallisten yhteisöverokantojen mukaisesti. Tällöin EU:ssa ei olisi enää tarpeen soveltaa siirtohinnoittelusääntöjä etuyhteydessä olevien yritysten välisiin liiketoimiin.

BEFIT-kehuksen tarkoituksena on yksinkertaistaa sisämarkkinoiden yhteisöverotussääntöjä. Komission näkemyksen mukaan verotuksen monimutkaisuus ja hallinnolliset kustannukset haittaavat erityisesti rajat ylittävää toimintaa harjoittavia yrityksiä, jotka joutuvat noudattamaan 27:ää erilaista yhteisöverojärjestelmää harjoittaessaan liiketoimintaa eri puolilla EU:ta. Komissio katsoo, että yhteisen yhteisöverojärjestelmän puuttuminen heikentää sisämarkkinoiden kilpailukykyä. Lisäksi yhteisöverotuksen yhtenäistämällä pyrittäisiin veronkierron torjumiseen.

BEFIT-kehystä sovellettaisiin joko vain niihin suuriin konserneihin, joiden liikevaihto on vähintään 750 miljoonaa euroa, tai vaihtoehtoisesti myös tätä pienempiin konserneihin. Komissio katsoo, että BEFIT-kehuksen tulisi

Emmiliina Kujanpää
Johtava veroasiantuntija

noudattaa johdonmukaisesti OECD:n pilari I:n (digivero) ja pilari II:n (globaali minimivero) taustalla olevia periaatteita.

Komission esitystä BEFIT-kehiksestä odotetaan syyskesällä 2023. Komissio aikoo myös esittää vuoden 2023 loppuun mennessä toisen uusia omia varoja koskevan ehdotuksen, joka perustuu BEFIT-kehystä koskevaan ehdotukseen.

**KESKUS-
KAUPPAMARI**

Keskuskauppamari, World Trade Center Helsinki,
PL 1000, Aleksanterinkatu 17, 00100 Helsinki | puh. 09 4242 6200
keskuskauppamari@chamber.fi | @K3FIN
kauppamari.fi